

ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ БУЛІНГУ В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

Пристемський О.С.

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри обліку і оподаткування
Херсонського державного аграрно-економічного університету
м. Херсон, Україна*

Для попередження та протидії проявам насильства та булінгу кожен заклад освіти має розробити комплекс заходів, щоб такі прояви траплялися якомога рідше і не переростали в системне явище зважаючи на те, що такі випадки можуть виникнути в будь який момент і внаслідок різних причин. Системність дій, спільна і злагоджена робота є головним правилом для запобігання проявів насильства та боротьби з ним, якщо булінг все таки стався. Ключовими напрямками у комплексному підході є управлінський, який організовує та реалізує керівник закладу освіти, і просвітницький – інформування, пояснення, формування навичок толерантної та ненасильницької поведінки, спілкування та взаємодії всіх учасників освітнього процесу. Керівник закладу освіти може призначити уповноважену особу з числа співробітників для оптимізації своєї роботи, яка буде відповідати за організацію та реалізацію заходів з протидії та попередження булінгу в закладі освіти. Насамперед, в закладі освіти необхідно перевірити та виявити місця, які потенційно можуть бути небезпечними і сприятливими для вчинення булінгу та організувати належні заходи безпеки. Має бути розроблений план заходів для запобігання та протидії булінгу в закладі освіти [1].

Надзвичайно важливо налагодити належну роботу психологічної служби закладу освіти, переконатися, що практичний психолог, як і решта працівників закладу освіти, мають необхідні компетентності, щоб попередити, виявити та протидіяти булінгу. Зважаючи на те, що прояви насильства негативно впливають на психічне здоров'я всіх сторін цього явища психологічна служба повинна надати необхідну підтримку, психологічну допомогу та супровід усім учасникам випадку. Для цього мають бути запроваджені консультаційні години у практичного психолога, розміщені скриньки довіри та інформацію про телефони довіри. Вся необхідна інформація щодо запобігання та протидії булінгу має бути у відкритому доступі та написана простою і зрозумілою мовою, а також розміщена на сайті закладу та поширюватись під час зустрічей з учасниками освітнього процесу. Також потрібно здійснювати постійний

моніторинг результативності програм та заходів в закладі освіти, щоб перевірити їх дієвість і, за потреби, вчасно вносити корективи. Доцільно нагадувати учасникам освітнього процесу про встановлені правила і процедури у випадках булінгу в рамках настановних та надихаючих зустрічей на початку кожного навчального року.

Комплекс заходів щодо протидії та попередження булінгу доцільно внести в статут закладу освіти з метою її закріплення та розподілу сфер відповідальності за їх реалізацію, створення безпечного, вільного від дискримінації та насильства, інклюзивне освітнє середовище, яке сприяє успішному навчанню і роботі. Обов'язки щодо протидії та попередження насильства в закладі освіти потрібно включити до посадових інструкцій педагогічних працівників закладу освіти. План заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу в закладі освіти має сформувати переконання учасників освітнього процесу щодо неприпустимості насильства в міжособистісних стосунках та мати практичний характер, тобто формувати не лише свідоме неприйняття булінгу, а й активну позицію кожного. Заплановані заходи мають бути спрямовані на досягнення конкретних результатів. Тобто, при плануванні кожного заходу важливо вирішити, яку проблему він має вирішити та визначити чіткий критерій його ефективності. Метою проведення заходів має стати не їх кількість, а рівень зменшення булінгу та покращення загальної психологічної атмосфери в закладі [2].

Дуже важливо, щоб кожен учасник освітнього процесу знав позицію закладу освіти щодо протидії та попередження насильства та булінгу та неухильно дотримувався визначених положень та правил поведінки. Також учасники освітнього процесу мають знати, що робити, з ким взаємодіяти і яку відповідальність вони несуть за власні дії або бездіяльність у випадку проявів насильства. Не менш важливу роль в попередженні та протидії булінгу відіграє допоміжний та технічний персонал. Вони можуть стати свідками некоректної поведінки, бійок, знущань, або запідозрити підготовку до вчинення насильницьких дій. В такому випадку вони мають негайно повідомляти про це керівника закладу освіти або уповноважену особу [3].

Окрім злагодженої командної роботи, варто також налагодити міжвідомчу взаємодію закладу освіти з представниками органів самоврядування, соціальними службами, представниками поліції та адвокатури, центрами кризового втручання, тощо. Під час спільної роботи декількох установ надзвичайно важливо проявляти повагу до честі та гідності всіх учасників булінгу, не допускати розголошення особистої інформації. Це допоможе уникнути продовження цькування та стигматизації його учасників.

Список використаних джерел:

1. Попередження, виявлення і подолання випадків насильства та жорстокого поводження з дітьми: методичний посібник для освітян / Авт.: Журавель Т. В., Кочемировська О. О., Ясеновська М. Е. / За заг. ред. Безпалько О. В. Київ : ТОВ “К.І.С.”, 2010. 242 с.
2. Предотвращение насилия в образовательном учреждении. Методическое пособие; под редакцией В. Адэскэлицэ, Р. Жосану, И. Молдовану, Т. Епояна. Кишинэу, ЮНЕСКО, 2017.
3. URL: <https://genderindetail.org.ua/news/uryadoviy-komitet-shvaliv-strategiyu-vprovadzhennya-gendernoi-rivnosti-u-sferi-osviti-134328.html>